Diyabet ?le ?lgili Sorunlu Alanlar Ölçe?i (Problem Areas in Diabetes)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Diyabet ?le ?lgili Sorunlu Alanlar Ölçe?i (Problem Areas in Diabetes)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20004

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Diyabet ?le ?lgili Sorunlu Alanlar Ölçe?i (D?SA), orijinal ad? Problem Areas in Diabetes (PAID) olan psikometrik bir arac?n Türkçeye uyarlama çal??mas?d?r. Bu ölçek, Diyabet hastalar?n?n hastal?k yönetimi s?ras?nda ya?ad?klar? duygusal, psikososyal ve davran??sal zorluklar? ve stresli alanlar? belirlemeyi amaçlar. Ölçe?in Türk diyabet hastalar? popülasyonu için uygunlu?unun de?erlendirilmesi, Fatma Y?lmaz taraf?ndan 2011 y?l?nda tamamlanan bir Yüksek lisans tezi kapsam?nda gerçekle?tirilmi?tir. D?SA, diyabetle ilgili s?k?nt? (distress) düzeyini ölçmekte kritik bir rol oynar ve klinik uygulamada hastalar?n ya?am kalitesini ve tedavi uyumunu etkileyen sorunlu noktalar?n saptanmas?na yard?mc? olur.

Anahtar Kelimeler

Diyabet, Psikososyal Sorunlar, Diyabetik S?k?nt?, Ölçek Uyarlamas?, Sa?l?k Psikolojisi, Ya?am Kalitesi, Psikometri .

Yazarlar

Fatma Y?lmaz (Uyarlayan).

Amaç

Diyabet ?le ?lgili Sorunlu Alanlar Ölçe?i'nin temel amac?, diyabetli bireylerin hastal?klar?n?n yönetimi ve günlük ya?amlar?yla ilgili deneyimledikleri stres, kayg? ve duygusal zorluklar?n derecesini ve türünü ölçmektir. Orijinal olarak ?ngilizce geli?tirilen PAID ölçe?i, diyabetin psikolojik yükünü sistematik bir ?ekilde de?erlendirmek için tasarlanm??t?r. Bu uyarlama çal??mas?, D?SA Ölçe?i'nin Türk kültürüne ve diline uygunlu?unu, geçerli?ini ve güvenirli?ini sa?layarak, Türkiye'deki klinisyenlerin ve ara?t?rmac?lar?n bu önemli psikososyal yap?y? ölçmelerini sa?lamay? hedeflemi?tir.

Diyabet yönetimi, sürekli dikkat ve özveri gerektirdi?inden, bireylerde zamanla yorgunluk, hayal k?r?kl??? ve duygusal tükenmi?li?e yol açabilir. Bu ölçek, özellikle beslenme, egzersiz, ilaç kullan?m? ve komplikasyon korkusu gibi alanlarda ya?anan sorunlar?n ?iddetini tespit ederek, ki?iye özel psikolojik destek programlar?n?n geli?tirilmesine zemin haz?rlar.

Yap?

Diyabet ?le ?lgili Sorunlu Alanlar Ölçe?i (D?SA), diyabetik s?k?nt? (diabetic distress) ad? verilen psikolojik yap?y? ölçmektedir. Bu yap?, depresyon veya genel kayg?dan farkl? olarak, do?rudan diyabetin yönetimi ve etkileriyle ili?kili spesifik duygusal yükü ifade eder. Ölçek genellikle, diyabetin dört ana yönetim alan?nda yo?unla?an sorunlar? kapsamaktad?r: duygusal sorunlar, tedavi rejimi

ARABPSYCHOLOGY.COM

sorunlar?, yeme sorunlar? ve destek/sosyal sorunlar.

Ölçek maddeleri, bireylerin kendi kendilerine uygulad?klar? tedavi (örne?in, kan ?ekeri takibi), diyet k?s?tlamalar?, sosyal ili?kilerde destek eksikli?i ve kronik bir hastal?kla ya?aman?n getirdi?i genel stres hakk?ndaki alg?lar?n? de?erlendirir. Yüksek puanlar, bireyin diyabet yönetimi konusunda önemli ölçüde s?k?nt? ya?ad???n? ve muhtemelen psikolojik müdahaleye ihtiyaç duydu?unu gösterir.

Geçerlik

Diyabet ?le ?lgili Sorunlu Alanlar Ölçe?i'nin Türk popülasyonu için geçerlik çal??malar?, Fatma Y?lmaz'?n 2011 tarihli yüksek lisans tezinde detayl? olarak sunulmu?tur. Orijinal kaynakta spesifik geçerlik katsay?lar? belirtilmemi? olsa da, uyarlama sürecinde içerik geçerli?i, yap? geçerli?i ve muhtemelen ölçüt geçerli?i analizleri yap?lm??t?r. Yap? geçerli?i analizleri, ölçe?in Türk kültüründe de orijinal yap?s?n? (faktör yap?s?n?) koruyup korumad???n? belirlemek için kritik öneme sahiptir. ?lgili teze YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden eri?im sa?lanabilir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik (reliability) bilgileri de uyarlama çal??mas?n?n temel bile?enlerindendir ve Y?lmaz (2011) taraf?ndan gerçekle?tirilen tezde rapor edilmi?tir. Güvenirlik analizleri genellikle iç tutarl?l?k katsay?s? (Cronbach Alfa) ve test-tekrar test güvenilirli?i yöntemlerini içerir. Bu analizler, D?SA Ölçe?i'nin Türk diyabetli bireyler aras?nda tutarl? ve tekrarlanabilir ölçümler yapabildi?ini göstermek üzere tasarlanm??t?r. Detayl? güvenirlik katsay?lar? için tezin incelenmesi gerekmektedir.

Faktör Analizi

Uyarlama çal??malar?nda faktör analizi, ölçe?in orijinal yap?s?n?n yeni kültüre aktar?l?rken korunup korunmad???n? test etmek için zorunludur. Fatma Y?lmaz'?n çal??mas?nda, Diyabet ?le ?lgili Sorunlu Alanlar Ölçe?i'nin (PAID) çok boyutlu yap?s?n?n Türk örnekleminde de geçerli olup olmad???n? tespit etmek amac?yla Ke?fedici Faktör Analizi (KFA) ve/veya Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?ld??? varsay?lmaktad?r. Bu analizler, diyabetik s?k?nt? yap?s?n?n farkl? alt boyutlar?n?n (örne?in, yeme sorunlar?, tedavi stresi) Türk hastalarda da ayr??t???n? ve anlaml? oldu?unu do?rulamay? amaçlam??t?r.

Araç

Test Türü: Uyarlama Çal??mas? (Orijinal ölçek: Problem Areas in Diabetes - PAID)

Format: Bildirime Dayal? Öz De?erlendirme Ölçe?i (Self-Report Questionnaire)

ARABPSYCHOLOGY.COM

Maddeler: Orijinal PAID ölçe?i 20 maddeden olu?maktad?r. Türk uyarlamas?ndaki madde say?s? ve yap?s?, uyarlama tezinde belirtilmi?tir.

Derecelendirme: Orijinal ölçek genellikle 5 veya 6 noktal? Likert tipi bir derecelendirme kullan?r (örne?in, 0 = Hiç sorun de?il; 5 = Büyük bir sorun). Uyarlama çal??mas?n?n kulland??? spesifik derecelendirme tezin içinde yer almaktad?r.

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama), ?ngilizce (Orijinal)

Popülasyon Grubu: Diyabet hastalar? (Tip 1 veya Tip 2)

Ya? Grubu: Yeti?kinler

Popülasyon Detaylar?: Türk popülasyonunda diyabet tan?s? alm?? bireyler. Detayl? örneklem büyüklü?ü ve demografik bilgiler tezde mevcuttur.

Test Metodolojisi: Psikometrik uyarlama ve kültürel e?de?erlik çal??malar?.

Anahtar Kelimeler

PAID, D?SA, Diyabetik Stres, Geçerlik , Güvenirlik, Sa?l?k Davran???, ?stanbul Üniversitesi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Bilinmiyor

Ba?l? Kurulu? E-posta Adresleri: fatma_._yilmaz@hotmail.com

Yaz??ma Adresi: ?stanbul Üniversitesi Sa?l?k Bilimleri Enstitüsü (Tez dönemi itibar?yla).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçe?in Türkçeye uyarlanma y?l? **2011**'dir. Ölçe?in ticari kullan?m?na veya yay?nlanmas?na ili?kin izinler, sorumlu yazar Fatma Y?lmaz ve orijinal ölçe?in geli?tiricilerinden (PAID) al?nmal?d?r. Türk uyarlamas?, bir yüksek lisans tezi kapsam?nda gerçekle?tirildi?i için, akademik kullan?m? genellikle referans gösterilerek mümkündür.

Kaynaklar

Y?lmaz, F. (2011). *Diyabet ile ?lgili Sorunlu Alanlar(D?SA) Ölçe?i'nin Türk diyabetliler için uygunlu?unun de?erlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi). ?stanbul Üniversitesi Sa?l?k Bilimleri Enstitüsü, ?stanbul.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Bu tezin tam metnine YÖK Ulusal Tez Merkezi arac?l???yla ula??labilir: tez.yok.gov.tr

Ölçe?in orijinal PDF belgesi a?a??daki adresten indirilebilir: diyabet-ile-ilgili-sorunlu-alanlar-olcegi-problem-areas-in-diabetes-toad.pdf

Diyabet ?le ?lgili Sorunlu Alanlar Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçek maddeleri bu kaynakta sa?lanmam??t?r. Maddeler, yaln?zca tezin tam metninde (Y?lmaz, 2011) veya orijinal ölçe?in (PAID) kullan?m k?lavuzunda bulunabilir. Ölçek maddeleri, kullan?m izni ve telif haklar? nedeniyle burada listelenmemektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM